

A három testvér meg a fekete kutya

Hol volt, hol nem volt, nékem már nem jut eszembe, de hogy volt egyszer, az olyan biztos, mint hogy most az egyik nadrágzsebem tele van dióval, a másik mogyoróval. Ha elhiszed, amit mondok, adok belőle.

Volt egyszer egy nagyon szegény öregasszony. Még ura sem volt, mert az is elhalt mellőle. Éppen csak három fia volt, semmi egyebe. Az egyik fiút Pistának hívták, a másikat Jóskának, a legkisebbiket meg Jancsinak.

Osztán hogy olyan földhözragadt szegények voltak, egyszer azt mondja a Pista fiú:

– Hallja-e, édesanyám? Mondok egyet, kettő lesz belőle. Én nem koplalok itt tovább ebben az ócska kis varkusban, hanem elmegyek szerencsét próbálni.

– Hát eredj, kedves fiam – mondja a szegény asszony. – Van még itt egy pilis kenyér, vágok belőle a tarisznyába, oszt holnap már indulhatsz is, majd a szegények gondviselője csak elvezérel valami jó helyre.

Úgy is lett. Elindult másnap a Pista fiú, ment, mendegélt, mint ahogy mondani szokták: hetedhét ország ellen. Jó disznóbőr bocskora volt, de elkopott a talpa, mire egy nagy sötét erdő széléhez ért. Itt letelepedett egy nagy fa tövében, hogy pihen egy keveset, meg fal egy harapást a kenyereből.

Hát amint előveszi a szeletnyi kenyeret, a bokrok közül elősompolyog egy kis kócos fekete kutya, olyan puliforma. De nagyon bélevetett volt az istenadta, látszott rajta, hogy nincsen gazdája. Odasomfordált Pista elébe, osztán azt mondja:

– Hallod-e, jó fiú? Adjál egy fél falat kenyeret. Nem ettem három hét óta. – Szűkölt, nyivakolt szegény. De Pista nagyon megharagudott rá.

– Takarodj innét! – mondja neki. – Nem látod, hogy milyen kicsi kenyérem van! Csak nem osztom meg ezt is egy kóbor kutyaival!

El is kullogott a rossz kis kutya, nehogy kenyér helyett favéget kapjon.

Azután Pista is nekivágott az erdőnek. Mert olyan nagy erdő volt, hogy meg se lehetett volna kerülni. Amint bukdácsol, ténfereg a rettenetes nagy erdőben, egyszer csak valami kis világosságot pillant meg a fák sűrűjében. Lámpavilág volt, egy kis ablakból vetődött ki.

„Na – gondolta Pista –, egyenesen arra irányítom a lépteimet. Ahol világ ég az ablakban, ott biztosan laknak is, osztán ahol laknak, ott tán én is meghúzódhatom éjszakára.”

Mert nemcsak az erdőben volt sötét, hanem már esteledett is. De bizony az lett belőle, hogy a fák közt hált, a bokrok alatt! Mert olyan messze volt a ház, hogy csak harmadnap éjszaka érte el. Egy ütött-kopott falú, félrecsúszott szalmatető kis ház volt ez. Olyanformán, hogy még csőzháznak is alig vált volna be.

„Már mindegy – gondolta Pista –, csak bekopogok az ablakon.” A kocogtatásra egy roppant nagy orrú vénasszony nyitott ajtót. Ráripakodott Pistára:

– Hát tégedet, te fickó, miféle szél hozott erre, ahol a madár se jár?

Pista nem volt gyáva fiú, ám a vénasszony láttára szívesen eliramodott volna, ha tud. De mintha a földbe gyökerezett volna mind a két lába. Ijedtében azt mondja:

– Jó estét kívánok, öreganyám! Szolgálatot keresek.

– Még az az egy szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál, mert másképpen egy csapásra a földbe lapítottalak volna a papucsommal – mondja neki a vénasszony. – Ha szolgálatot keresel, akkor gyere be, nálam kaphatsz, egyezünk meg.

Bezzeg elámult Pista, mikor belépett! A rongyos kis varkus olyan volt belülről, mint az aranybánya: csillogott-villogott. Azt mondja a vénasszony:

– Van három jó lovam, azokat kell az erdei tisztáson legeltetned, megőrizned. Ha ügyes legény leszel, kapsz egy véka aranyat, de ha szétszalasztod őket, akkor úgy elduglak, hogy nem látod meg többé a nap világát.

„No, ennek fele se tréfa – gondolta magában Pista. – De hát csak meg tudok őrizni három lovat, nem először van már ló a kezem alatt.” Így gondolkozott magában. Azután azt mondta:

– Jól van, öreganyám! Egy véka aranyért elvállalom a lovak őrzését.

– Na – azt mondja a vénasszony –, akkor eredj ki az ólba, az ajtó megett van a vacok, feküdj le, osztán mikor virrad, hajtsd ki a lovakat legelni!

Pista kiment az ólba. Ott abrakolt a három gyönyörű szép ló a jászolnál. A dikó is ott volt az ajtó megett, szalmapárnával, egy egér rágta pokróccal. Az ajtó sarkán egy jó ostor lógott, egy nagy faszegen meg egy olyan rongyos kantár, ami még a szemétdombon is szégyen lett volna. Ha egy kicsit jobb állapotban van, Pista biztosan kihajította volna, de így hozzá se nyúlt, hadd szövögesse be a pók még jobban! Lefeküdt, elaludt.

Reggel meg kihajította a lovakat. Legelésztek is azok takarosan, de mikor hajtani akarta őket hazafelé, úgy elnyargaltak előle, hogy még nyomot se

hagytak, mintha repültek volna. Úgy ment vissza a vénasszony házához, ló nélkül, vesztére. Mert úgy meg volt babonázva, hogy el se tudott szökni.

Otthon pedig várta az édesanyja meg a két öccse, hogy majd csak hazamegy, vagy üzenetet küld. Mikor osztán elunták a várakozást, azt mondja Jóska:

– Hallja-e, édesanyám? Tegyen a tarisznyába egy kis darab kenyeret, én megyek, megkeresem a bátyámat.

Úgy is lett, elindult Jóska. Addig ment, mendegélt, míg ő is elérkezett annak a nagy erdőnek a széléhez. A kis kóbor kutyaival is találkozott, a vénasszonyhoz is bevetődött. De minek szaporítsam a szót: szakasztott arra a sorsra jutott ő is, mint Pista bátyja. Őt is hiába várták haza, se maga nem jött, se üzenet nem érkezett tőle.

Szegény asszony rídogált nagy keservesen, hogy most már még szegényebb, mert két nagyobbik fiát is elveszítette. Jancsi is búslakodott. Addig rídogáltak, búslakodtak a nehéz várakozásban, míg egyszer Jancsi is elszánta magát. Azt mondja:

– Hallja-e, édesanyám? Nem tétlenkedem itthon, hanem elindulok, megkeresem a két bátyámat. Hátha én szerencsével járok.

Bizony a szegény asszony nehezen engedte el, mert attól félt, hogy ezt az utolsó fiát is elveszíti, osztán akkor mi lesz vele, ha magára marad a világban. De a Jancsi fiú nem tett le a szándékáról, hiába rimázkodott neki. Egy kis darab kenyeret tett hát a tarisznyába, osztán útnak eresztette.

Különös véletlenségből Jancsi is azon az úton haladt, amelyiken a két bátyja. Ő is elérkezett annak a nagy sötét erdőnek a széléhez. Leült egy nagy fa tövébe, osztán nézegette a bocskora talpát, hogy bizony jó lenne már megtákolni, ha bőr volna hozzá. De mivelhogy bocskort nem tákolhatott, elővette a tarisznyáját, mert éhes is volt. Gondolta, harap hármat a kenyérből, mert több nem jut egy evésre. De még le se nyelte az első harapást, a kócos kis fekete kutya neki is elébe sompolygott. Azt mondja:

– Hallod-e, te jó fiú? Adjál egy fél falat kenyeret! Olyan régen nem ettem, hogy már egészen összeaszott a hasam.

Jancsi csodálkozott, hogy miféle kutya ez, hogy emberi hangon is tud szólni. Osztán azt mondja neki:

– Nesze, adok én, nem egy felet, hanem egy egész falatot. Avval már se több, se kevesebb.

A kis kutya megköszönte a kenyeret, és mikor megette, azt mondta Jancsinak:

– Ide hallgass, jó fiú! Látod-e, itt van a nyakamban egy kis rézpergő, ezt

neked adom. Ha valami bajba kerülsz, csak rázd meg, én azonnal ott termek a segítségére.

Azt gondolta Jancsi, hogy ugyan mit segíthet őrajta ez a kis sovány kóbor kutya: de nem akarta visszautasítani az ajándékát, lecsatolta a kis pergőt, és a zsebébe tette. Azután ő elindult az erdőbe, ami olyan nagy volt, hogy nem lehetett kikerülni. A kis kutya meg elment a maga útján.

Amint csetlett-botlott Jancsi az erdei sötéttségben, egyszer csak ő is észre vette az ablakból kiszűrődő világosságot. Így osztán ő is eljutott a vénasszonyhoz. Hő, most még mérgesebb volt, mint az előbb! Úgy forgott a szeme gubója, mint az ostromozott csiga. Rátámadt Jancsira:

– Hol jársz itt, te gézengúz, csavargó fattyú?! Hiszen itt még a madár se jár!

Mi tagadás, Jancsi bizony megszéppent egy kicsit, mert olyan pocsék ábrázatú volt a vénasszony, hogy a háta is borsódzott a látásától. Még jó, hogy köszönni el nem felejtett:

– Jó estét kívánok, öreganyám! Nem csavargó vagyok én, hanem szolgálatot kereső szegény legény.

– Jó szerencséd – bölintott a vénasszony –, hogy öreganyádnak szólítottál, mert lekaptam volna a fél papucsomat, osztán egy csapásra úgy a földbe lapítottalak volna, hogy szérűnyesővel se kaparhattak volna ki belőle. Ha szolgálatot keresel, akkor meg ne ögyelegj tovább, adok én munkát, gyere be, egyezzünk meg.

Akár ne is mondjam, hogy Jancsinak is elállt szeme-szája, mikor meglátta a nagy csillogást, ragyogást a rogyadozó varkus belsejében. Azt mondja neki a vénasszony:

– Van három jó lovam, azokat kell az erdei tisztáson legeltetned, megőrizned. Egyéb dolgod ennél nem lesz. Ha ügyes legény leszel, kapsz egy véka aranyat, de ha szétszalasztod őket, akkor úgy elduglak, hogy nem látod meg többé a napvilágot.

Jancsi erre a szóra megvakarta a feje búbját.

„Ennek fele se tréfa – gondolta magában. – De hát egy véka aranyat se lehet úton-útfélen összekaparni. Nem most látok előszörre lovat, majd csak megőrzöm őket.”

Egy kis gondolkozás után azt mondja:

– Rendben van, öreganyám! Egy véka aranyért elvállalom a három ló őrését.

– Akkor eredj ki az ólba – mondja a vénasszony –, az ajtó megett van a vacok, feküdj le, aludj, osztán virradatkor hajtsd ki a lovakat legelni.

Úgy is lett. Napfeljöttkor kihajtotta a lovakat legelni. Szépen legelésztek is azok, de mikor estefelé haza akarta őket hajtani, a három háromfelé szaladt. Hiába szaladgált utánuk, eltűntek a szeme elől, mintha a föld nyelte volna el őket. Káromkodott Jancsi, mint a záporosó, de nem ért semmit. A lovak odavoltak. Elkeseredésében osztán eszébe jutott a kis kutya pergője. Elővette és jól megrázta. A pergő pergett, a kis fekete kutya pedig azonnal ott termett.

– Mi bajod van, kedves gazdám? – kérdi.

Jancsi panasolja, hogy hét a baj. Elszaladtak a lovak, osztán neki most már vége, a vén banya úgy eldugja, hogy soha meg nem látja többé a nap világát.

– Egy cseppet se búsulj! – vigasztalta a kis kutya. – Mindjárt rend lesz itt, csak várjál egy kicsit.

Evvel a szóval elszaladt, mintha puskából lőtték volna ki. De egy-két szempillantás, már vissza is jött. Azt a rossz kötőféket hozta a szájában, amelyik az ólban volt felakasztva.

Azt mondja:

– Mindjárt előterelem én a lovakat, te meg az egyiknek rántsd a fejébe ezt a kötőféket, olyan kezes lesz mind a három, akár a bárány.

Úgy is lett. Jancsi felpattant az egyik ló hátára, és fütyörészve ment haza. A másik két ló szelíden kocogott utána.

A vén banya a háza küszöbén guggolt, várta, hogy menjen Jancsi, osztán elbánjon vele. Mikor megpillantotta, hogy a lovakkal jön, mérgében fel se tudott ugrani, ott azon nyomban egy nagy csomó trágyává változott.

De még csak azután bámult nagyot Jancsi! A hátraslova gyönyörű szép aranyhajú lánnyá változott alatta! Hátranéz, hát látja, hogy a másik két ló is gyönyörű szép lánnyá változott!

Na, Jancsi, mi lesz most? A három szép lány a nyakába borult. Mind a három ríva fakadt örömeiben! Ölelték, csókolták.

– Köszönjük, szép legény, hogy megmentettél bennünket!

Amint osztán szót váltanak, kiderült, hogy szolgálatot kereső szegény árva lányok voltak, akiket a vén banya varázsolt el.

De nem sokáig beszélgethettek, mert hallják, hogy a kis fekete kutya erősen nyüszít, osztán kaparja a ház tövét.

– Gyere, kedves gazdám, szabadítsd ki bátyáidat is a pincéből!

Pista meg Jóska oda voltak bezárva. A vénasszony hizlalta őket. Az volt velük a szándéka, hogy ha jól meghízna, felfalja majd mind a kettőt. Pecsenyével, mézes dióbéllel etette, borral, tejjel itatta őket.

Na, csak osztán az lett belőle, hogy a három lány halálosan szerelmes lett a három fiúba, a három fiú is a három lányba. Elhatározták, hogy összeházasodnak, osztán ásó, kapa választja el majd őket egymástól. Tarisznyába szedték a vén banya aranyát, ezüstjét, osztán elindultak hazafele. A kis fekete kutya is örvendezett nagyon, csóválta a farkát, hogy már neki is van gazdája, nem kell a világban kóborognia.

De tán legjobban örült a szegény özvegyasszony, a három szép fiának meg a három gyönyörű menyének! Még most is élnek, ha meg nem haltak. A kis fekete kutya meg vígan csahol az udvaron.

Eddig vót, mese vót,
adok diót, mogyorót,
de csak úgy, ha elhiszed,
szavamat nem kételel!

